

חולין פרק יב שילוח הקן דף קמ

עוף טהור הרובץ על ביצי עוף טמא פטור משילוח הקן שכתוב "ואת הבנים תקח לך" ומשמע לאכילה, ומפסוק זה מיעטו גם אפרוחים שהם טרפה ואסורים באכילה שפטורים משילוח הקן, אבל אם האמא טרפה לא נפטרת משילוח הקן שמיעטו מהמילה 'ציפור' רק טמאה. הגמ' הסתפקה באדם שהתחיל לשחוט אפרוחים בתוך הקן האם צריך לשלח את האם משום שהם אם יסיים את השחיטה יהיו ראויים לאכילה או שפטור משום שכרגע הם טריפה. הגמ' הסתפקה אם יש דבר חוצץ בין האם לאפרוחים כגון בגד או נוצות או ביצים או שהזכר מפריד ביניהם, תיקו.

במשנה משמע שציפור טהורה שרובצת על ביצים של ציפור טהורה ממין אחר חייבת בשילוח הקן, אך ייתכן שרק ציפור שדרכה לדגור על ביצים של אחרים חייבת בשילוח כגון הציפור 'קורא'. הציפור 'קורא' גם הזכר דרכו לדגור על ביצים ר"א אומר שגם בזכר יש מצוות שילוח שכתוב "קורא דגר" וחכמים פוטרים.

ציפור שעפה על גבי הקן ואינה נוגעת בביצים פטורה משילוח שכתוב 'רובצת' ולא עפה, אבל אם נוגעת בהם חייבת למרות שעפה שלא כתוב 'יושבת', ציפור שנחה מעל הביצים בין שתי ענפים בודקים אם ישמטו הענפים תיפול על הביצים חייבת בשילוח, אבל אם תיפול ליד הביצים ולא עליהם ואפילו אם היא יושבת בצד הביצים ונוגעת בהם מהצד ולא מעליהם פטורה משילוח.

הוקשו אפרוחים לביצים בפסוק "אפרוחים או ביצים" ללמד כשם שביצים צריכים

מצוות שילוח הקן נוהגת רק בעוף טהור שרובץ על ביצים או אפרוחים ולא בעוף טמא שכתוב "כי יקרא קן צפור לפניך" ומשמעות המילה 'ציפור' הוא עוף טהור משא"כ כשכתוב המילה 'עוף' ייתכן שהכוונה גם לעוף טמא.

באיסורי אכילה כתוב "כל צפור טהורה תאכלו" המילה 'ציפור' ממעטת עופות טמאים, המילה 'טהורה' מיותרת לאיסור עשה לאכול את הציפור שמצורע שוחט מחוץ למחנה בנוסף לאיסור לאו שיש באכילתה שנלמד מהמילים בפסוק הבא 'וזה אשר לא תאכלו מהם'.

בציפורי מצורע כתוב "ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהורות", המילה 'צפרים' ממעטת עופות טמאים, המילה 'חיות' ממעטת ציפור מחוסרת איבר, מהיקש לשעיר המשתלח למדו למעט טרפה, המילה 'טהורות' ר' נחמן בר יצחק לאסור להביא ציפור לשחיטה מעיר הנידחת שרוב תושביה עבדו ע"ז ומסברא אסור להביא את הציפור המשולחת שאין לשלח לחופשי ציפור אסורה בהנאה, רבא למד לאסור להשתמש בציפור המשולחת של מצורע אחד למצורע נוסף קודם שילוחה ומסברא אסור לשוחטה שצריכה להשתלח, ר' פפא למד לאסור להביא את הציפור לשחיטה בציפור שהחליפו אותה תמורת עבודה זרה ומסברא אסור לשלחה שהיא אסורה בהנאה, רבינא למד לאסור להביא את הציפור לשחיטה מציפור שהרגה את הנפש ומסברא אסור לשלחה לחופשי שצריך להורגה מדין 'ובערת הרע מקרבך'.

חולין פרק יב שילוח הקן דף קמ

לאמם כך אפרוחים למעט אפרוחים
שיכולים לעוף שפטורים משילוח, וכשם
שאפרוחים בני קיימא כך גם ביצים למעט
ביצים מוזרות שלא עתיד לצאת מהם עוף.